

Homilie při mši svaté v Coftonském parku v Birminghamu

neděle, 19. 9. 2010, 11.00 (SEČ)

Drazí bratři a sestry v Kristu,

dnešní den, který nás přivedl sem do Birminghamu, je šťastným dnem. Především je to den Páně, neděle, den, kdy Pán Ježíš Kristus vstal z mrtvých a navždy změnil běh lidských dějin tím, že nabídl nový život a naději těm, kteří žijí v temnotách a ve stínu smrti. Proto se křesťané na celém světě v tento den scházejí, aby společně chválili Boha a děkovali mu za velké divy, které pro nás vykonal. Kromě toho je tato neděle obzvláště významným okamžikem v životě britského národa, protože se připomíná 70. výročí „Bitvy o Anglii“. Prožíval jsem a protrpěl dlouhá a temná léta nacistického režimu v Německu, proto je pro mne hluboce dojemné, že mohu být při této příležitosti zde s vámi a připomenout si, kolik vašich spoluobčanů obětovalo svůj život ve statečném boji proti moci zhoubné ideologie. Myslím zejména na nedaleké Coventry, které v listopadu roku 1940 postihlo tak zdrcující bombardování a těžké ztráty na lidských životech. Po sedmdesáti letech si připomínáme se zahanbením a hrůzou strašný rozsah zmaru a devastací, které s sebou válka přinesla, a obnovujeme svůj úmysl usilovat o mír a smíření všude tam, kde se objeví hrozba konfliktu. Je tu však ještě další, radostnější důvod, proč je tento den pro Velkou Británii, Midlands a Birmingham šťastný. Je to den, kdy je kardinál John Henry Newman povýšen k oltářní úctě a prohlášen za blahoslaveného.

Děkuji arcibiskupovi Bernardu Longleyovi za zdvořilá slova na uvítanou na začátku mše svaté. Děkuji všem, kteří tak intenzivně mnoho let pracovali na beatifikačním procesu kardinála Newmana, včetně otců oratoriánů z Birminghamu a členů duchovní rodiny *Das Werk*. Zdravím všechny, kteří sem přišli z celé Velké Británie, z Irska a odjinud. Děkuji za vaši účast na této slavnosti, během níž budeme vzdávat díky a chválu Bohu za hrdinské ctnosti tohoto svatého Angličana.

Anglie má velkou tradici svatých mučedníků, jejich odvážné svědectví bylo po staletí oporou a inspirací pro místní katolické společenství. Přesto je správné a vhodné, abychom dnes uznali svatost vyznavače, syna tohoto národa, který sice nebyl povolán k prolití své krve pro Pána, ale výmluvně o něm svědčil během svého dlouhého života zasvěceného kněžské službě, zejména při kázáních, vyučování a psaní. Je hoden zaujmout své místo v dlouhé řadě světců a učitelů těchto ostrovů vedle sv. Bedy, svatého Hildy, svatého Aelreda, blahoslaveného Duns Scota, abychom uvedli alespoň několik příkladů. Vytříbená tradice učenictví, hluboké lidské moudrosti a intenzivní lásky k Pánu vydala v blahoslaveném Johnu Henrym Newmanovi bohaté plody, jež jsou znamením stálé přítomnosti Ducha Svatého v hloubi srdce Božího lidu, z něhož vystupují hojné dary svatosti.

Motto kardinála Newmana *Cor ad cor loquitur*, „od srdce k srdci“, nám umožňuje proniknout do jeho chápání křesťanského života jako povolání ke svatosti, prožívané v intenzivní touze lidského srdce vstoupit do vnitřního sdílení se srdcem Boha. Připomíná nám, že věrnost modlitbě nás postupně proměňuje v božský obraz. V jednom ze svých vytříbených kázání napsal: „Zvyk modlit se je úkon, jímž se obracíme k Bohu a neviditelnému světu kdykoli, kdekoli a v jakékoli potřebě. Jak říkám, modlitba obsahuje to, co lze nazvat přirozeným účinkem při zduchovnění a povýšení duše. Člověk už není to, co byl předtím; postupně si osvojil nový systém idejí a pronikly ho svěží principy“ (*Parochial and plain sermons*, IV, 230-231). Dnešní evangelium nám říká, že nikdo

nemůže sloužit dvěma pánům (srov. *Lk 16,13*), a učení blahoslaveného Johna Henryho Newmana o modlitbě vysvětluje, jak se věřící křesťan navždy ocitá ve službě jedinému pravému Mistrovi, který jediný má právo na naši bezpodmínečnou úctu (srov. *Mt 23,10*). Newman nám pomáhá chápat, jaký význam to má v našem životě. Říká nám, že náš božský Mistr každému z nás určil specifický úkol, „přesně definovanou službu“, svěřenou jednotlivě každé osobě, jak napsal: „Já mám svou misi, jsem článkem v řetězu, pojítkem mezi osobami. On mne nestvořil pro nic. Konám dobro, plním jeho dílo; budu andělem pokoje, kazatelem pravdy přímo na svém místě (...) pokud tak učiním, budu ve shodě s jeho příkazy a budu mu sloužit ve svém povolání“ (*Meditationis and devotions*, 301-2). Specifická služba, k níž byl blahoslavený John Henry Newman povolán, spočívala ve využití jeho vytríbeného intelektu a plodného pera v mnoha naléhavých „všedních problémech“. Jeho intuice o vztahu víry a rozumu, o životně důležitém místě zjeveného náboženství v civilizované společnosti, o nezbytnosti dlouhodobého a rozsáhlého vzdělávacího systému neměly pouze zásadní význam pro viktoriánskou Anglii, ale nadále inspirují a osvěcují mnohé na celém světě. Rád bych ocenil jeho pojetí vzdělávání, které se tolik zasloužilo o vznik „ethosu“, jenž je nosnou silou pro dnešní katolické školy a univerzitní instituty. Rázně se stavěl proti každému omezenému či zništěnému přístupu a usiloval o vytvoření vzdělávacího prostředí, ve kterém by rozumová formace, mravní disciplína a náboženská horlivost postupovaly společně. Projekt založení katolické univerzity v Irsku mu dal možnost rozvinout v této oblasti vlastní myšlenky a sbírka promluv, které publikoval pod názvem *The Idea of a University*, obsahuje ideál, z něhož mohou čerpat všichni, kdo se věnují akademickému vzdělávání. Jaký lepší cíl by si mohli zvolit učitelé náboženství, než je vyjádřeno ve slavné výzvě blahoslaveného Johna Henryho k inteligentnímu a učenému laikovi: „Chci laiky, kteří nebudou arogantní, ani uspěchaní v promluvách, nebudou polemíční, ale muži, kteří znají vlastní náboženství a patří k němu, vědí dobře, kde stojí, kteří vědí, v co věří a v co nevěří, kteří znají dobře dějiny, aby je mohli hájit.“ (*The Present Position of Catholics in England*, IX, 390). Dnes, kdy je autor těchto slov povýšen k oltářní úctě, se modlím za to, aby všichni, kteří plní poslání vyučovat a katechizovat, byli na jeho přímluvu a jeho příkladem inspirováni právě jeho vizí k většímu úsilí, které tak jasně stojí před námi.

Zatímco intelektuálnímu odkazu Johna Henryho Newmana se pochopitelně věnovala větší pozornost v mnoha publikacích o jeho životě a díle, při této příležitosti bych na závěr dal přednost krátké reflexi o jeho životě kněze a pastýře duší. Vroucnost a lidskost, které jsou základem pro hodnocení jeho pastorační služby, jsou velkolepě vyjádřeny v jedné z jeho proslulých promluv: „Drazí bratři, kdyby vašimi kněžími byli andělé, nemohli by mít účast na vašich trápeních, ani vás litovat, soucítit s vámi, ani vůči vám zakoušet něhu a nalézat důvody, jak vás ospravedlnit, jak je to možné pro nás; nemohli by být vašimi vzory a vůdci, ani by vás nemohli vést od starého člověka k novému životu, jako to mohou činit ti, kteří pocházejí ze stejného prostředí jako vy (Men, not Angels: Priests of the Gospel, *Discourses to mixed congregations*, 3).“ Tuto hluboce lidskou vizi kněžské služby prožíval ve zbožné péči o lid Birminghamu během let, která strávil u oratoriánů, které založil, navštěvoval nemocné a chudé, těšil opuštěné, staral se o uvězněné. Není překvapením, že se po jeho smrti sešly tisíce lidí a stály podél cesty dlouhé půl míle, po níž bylo odtud převáženo jeho tělo k pohřbení. Sto dvacet let poté se tady velké zástupy sešly znovu, aby se radovaly z toho, že církev slavnostně uznává výjimečnou svatost tohoto milovaného otce duší. Jak lépe vyjádřit radost této chvíle než tím, že se obrátíme k našemu nebeskému Otci se srdečným díkůvzdáním a modlitbou, kterou blahoslavený John Henry Newman vložil do úst andělských kůrů v nebi:

Chvála Tomu, který je Nejsvětější na výsostech,

Apoštolská cesta papeže Benedikta XVI. do Velké Británie

A chvála buď v hlubinách;
Nádherný ve všech svých slovech,
ale mnohem více na všech svých cestách!
(*The dream of Gerontius*)

Překlad P. Milan Glaser, SJ